

Економіка

УДК 004.8:658.012.4:330.131.7

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18336113>

**Економічна ефективність використання штучного інтелекту в системі
управління підприємствами**

Андрій Музиченко

кандидат економічних наук,
декан економічного факультету, НУБІП України,
03041, Україна, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11,
<https://orcid.org/0000-0002-5442-0516>
e-mail: muzichenko.a.o@nubip.edu.ua

Владислав Коваль

аспірант кафедри економіки,
економічний факультет, НУБІП України,
03041, Україна, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11,
<https://orcid.org/0009-0001-4574-9846>
e-mail: vlad-koval@ukr.net

Прийнято: 08.01.2026 | Опубліковано: 22.01.2026

Анотація: У статті представлено дослідження щодо обґрунтування економічної ефективності використання штучного інтелекту в управлінні підприємствами. Було проаналізовано сучасний рівень впровадження штучного інтелекту в управлінні підприємствами. Виявлено тенденцію до цифрової трансформації, що охоплює як державний сектор, так і бізнес, а також освіту та соціальну сферу. У статті досліджена тематика ефективності застосування штучного інтелекту в управлінні підприємствами України та визначено основні

чинники, які сприяють або перешкоджають інтеграцію цифрових технологій у бізнес-процеси. У ході роботи досліджено сучасний стан рівня використання штучного інтелекту в управлінні підприємствами. Визначено, що впровадження та ефективне застосування штучного інтелекту є потужним інструментом для підвищення економічної ефективності підприємств, зокрема в оптимізації витрат на управління процесами. Окреслено напрями використання інтелектуальних технологій для підтримки управлінських функцій, зокрема під час формування управлінських рішень, аналізу фінансово-економічних показників, організації роботи персоналу, забезпечення логістичних процесів і реалізації маркетингових стратегій. Доведено, що використання алгоритмів штучного інтелекту сприяє підвищенню обґрунтованості рішень, гнучкості бізнес-процесів та зменшенню управлінських ризиків. Визначено ключові обмеження впровадження ШІ, пов'язані з рівнем цифрової зрілості підприємств, вимогами до захисту інформації та організаційними змінами. Зроблено висновок про доцільність використання штучного інтелекту як чинника підвищення результативності управління підприємством у сучасних економічних умовах.

Ключові слова: штучний інтелект, управління підприємством, інтелектуальні технології, економічна ефективність, управлінські рішення, управління процесами, цифрові інструменти.

Economic efficiency of using artificial intelligence in enterprise management

Andrii Muzychenko

PhD in economics, dean of the Faculty of Economics,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
11 Heroiv Oborony St., Kyiv, 03041, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-5442-0516>
e-mail: muzichenko.a.o@nubip.edu.ua

Vladyslav Koval

PhD student of the Department of Economics, Faculty of Economics,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,

11 Heroiv Oborony St., Kyiv, 03041, Ukraine,

<https://orcid.org/0009-0001-4574-9846>

e-mail: vlad-koval@ukr.net

Abstract: The article presents a study on the economic efficiency of using artificial intelligence in enterprise management. The current level of artificial intelligence implementation in enterprise management was analyzed. A trend towards digital transformation was identified, covering both the public sector and business, as well as education and the social sphere. The article examines the effectiveness of artificial intelligence in the management of Ukrainian enterprises and identifies the main factors that promote or hinder the integration of digital technologies into business processes. The study examines the current state of artificial intelligence use in enterprise management. It has been determined that the implementation and effective use of artificial intelligence is a powerful tool for improving the economic efficiency of enterprises, particularly in optimizing process management costs. The directions of using intelligent technologies to support management functions are outlined, in particular during the formation of management decisions, analysis of financial and economic indicators, organization of personnel work, provision of logistics processes, and implementation of marketing strategies. It has been proven that the use of artificial intelligence algorithms contributes to improving the soundness of decisions, the flexibility of business processes, and the reduction of management risks. Key limitations to the implementation of AI have been identified, related to the level of digital maturity of enterprises, information security requirements, and organizational changes. It is concluded that the use of artificial intelligence is advisable as a factor in improving the effectiveness of enterprise management in the current economic conditions.

Keywords: artificial intelligence, enterprise management, intelligent technologies, management decisions, economic efficiency, process management, digital tools.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки характеризується активним впровадженням цифрових технологій, що суттєво трансформують підходи до управління підприємствами. Посилення конкуренції, нестабільність ринкового середовища, обмеженість ресурсів і зростання складності управлінських процесів обумовлюють необхідність використання інтелектуальних інструментів для підвищення економічної результативності діяльності суб'єктів господарювання.

Штучний інтелект дедалі частіше розглядається як ефективний інструмент підтримки управлінських рішень, здатний забезпечити глибоку аналітичну обробку даних, моделювання альтернативних сценаріїв розвитку, оптимізацію бізнес-процесів і підвищення точності прогнозування фінансово-економічних показників. Його застосування дозволяє скоротити управлінські витрати, мінімізувати ризики та підвищити адаптивність підприємств до змін зовнішнього середовища, що безпосередньо впливає на їхню економічну ефективність.

Попри зростаючий інтерес до технологій штучного інтелекту, у наукових дослідженнях недостатньо уваги приділяється комплексній оцінці економічних результатів їх використання в системах управління підприємствами. Зокрема, залишаються дискусійними питання визначення доцільності інвестицій у ІІТ-рішення, вимірювання їх впливу на продуктивність, прибутковість і стійкість бізнесу, а також обґрунтування критеріїв ефективності в коротко- та довгостроковій перспективі.

У зв'язку з цим дослідження економічної ефективності використання штучного інтелекту в управлінні підприємствами набуває особливої значущості. Отримані результати можуть слугувати науковою основою для формування

сучасних управлінських моделей, орієнтованих на підвищення конкурентоспроможності підприємств та раціональне використання їхнього економічного потенціалу в умовах цифрової трансформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вплив штучного інтелекту на різні аспекти управлінської діяльності на підприємствах посідає вагоме місце в наукових дослідженнях провідних українських та світових вчених, а тенденції його інтеграції в управлінські процеси та підвищення ефективності діяльності підприємств становлять окремий напрям актуальних наукових досягнень. Зокрема, на думку С. В. Скрипник та О. Л. Шпатакової, визначальним чинником формування значення штучного інтелекту в умовах цифрової економіки виступає здатність до оперативної обробки значних масивів інформації із застосуванням інструментів аналітики великих даних та технологій штучного інтелекту [1, с. 11].

За твердженням Ярового Т. С., ключовим інструментом застосування штучного інтелекту в процесі аналізу управлінської інформації виступають методи машинного навчання. Такі моделі формуються на основі накопичених масивів даних і використовуються для обробки нових інформаційних потоків з метою отримання прогностичних результатів. Використання штучного інтелекту створює додаткові можливості для підвищення ефективності планування та раціоналізації використання ресурсів. Застосування оптимізаційних алгоритмів дає змогу здійснювати комплексний аналіз потреб, наявних ресурсів і обмежень, що сприяє прийняттю більш обґрунтованих управлінських рішень [2, с. 44].

У своєму дослідженні Гевчук А.В., Шевчук А.А. зазначають що ШІ може миттєво реагувати на отримані з мережі дані, розпізнавати закономірності та кореляції і навіть виявляти шахрайські дії, що сприяє ефективному захисту інформації через посилення кібербезпеки щодо виявлення шахрайства. Важливо, що аналітикам більше не потрібно виконувати рутинної роботи, це виконає ШІ, що дозволить їм зосередитися на питаннях вищого рівня [3, с. 209].

Голей Ю.М. та Дрік І.А. наголошують, що, незважаючи на значний

потенціал використання штучного інтелекту в управлінні бізнес-процесами, його практичне впровадження супроводжується низкою обмежень. Зокрема, ефективна робота систем штучного інтелекту передбачає наявність достатнього обсягу якісних і репрезентативних даних. Науковці підкреслюють, що дефіцит інформації або її низька якість можуть спричинити спотворення результатів аналізу та, як наслідок, ухвалення помилкових управлінських рішень. Окрім цього, актуальною залишається проблема інтеграції інструментів штучного інтелекту з наявними системами управління підприємствами, що нерідко потребує модернізації технічної інфраструктури, адаптації програмного забезпечення та підвищення кваліфікації персоналу, а це зумовлює додаткові фінансові витрати [4].

Видатний британський фізик-теоретик і відомий популяризатор науки Стівен Гокінг неодноразово звертав увагу на потенційні загрози для людства, що можуть виникнути внаслідок розвитку результатів людської діяльності, зокрема штучного інтелекту. У своїх публічних виступах, присвячених ролі штучного інтелекту в сучасному суспільстві, він наголошував, що за відсутності ефективних механізмів контролю людство ризикує втратити здатність домінувати, оскільки темпи біологічної еволюції людини значно поступаються швидкості технологічного розвитку машин [5].

У контексті оптимізації бізнес-процесів у цифровому середовищі важливий внесок зроблено у дослідженні Музиченко Т. О. та ін., де штучний інтелект розглянуто як засіб оптимізації діяльності в електронній комерції. Автори аналізують, як використання інтелектуальних алгоритмів сприяє підвищенню ефективності обробки клієнтських даних, автоматизації операційних процесів і прискоренню прийняття рішень у сфері онлайн-продажів. Значна увага приділена рольовій моделі машинного навчання для прогнозування поведінки споживачів і посилення конкурентних переваг підприємств електронної комерції [6].

Проблематика економічної ефективності впровадження інтелектуальних

технологій у діяльність підприємств України висвітлена у праці Потюка Ю. Б. та ін. У дослідженні розкрито вплив ІІІ-рішень на оптимізацію використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, а також на зниження управлінських витрат. Зроблено висновок про доцільність застосування штучного інтелекту як чинника підвищення продуктивності праці та зростання економічної результативності підприємств [7].

Стратегічні аспекти цифрової трансформації систем управління підприємствами в умовах нових економічних реалій проаналізовано у роботі Гудзя О. Є. та ін. Автори визначають роль цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, у формуванні адаптивних і гнучких управлінських моделей. Акцент зроблено на взаємозв'язку між рівнем цифрової зрілості підприємств, якістю управлінських рішень і досягненням довгострокової економічної ефективності [8].

Питання використання штучного інтелекту в системі адаптивного управління підприємством розкрито у дослідженні Тугая В. та ін. У роботі обґрунтовано потенціал ІІІ як інструменту оперативного реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємств. Особливу увагу приділено здатності інтелектуальних алгоритмів підвищувати гнучкість управлінських рішень, ефективність координації бізнес-процесів і стабільність діяльності в умовах невизначеності [9].

Стратегічний вимір використання штучного інтелекту в управлінні сучасними підприємствами розглянуто у праці Афанасьєва Є. та ін. Дослідження зосереджено на можливостях застосування ІІІ для підтримки стратегічного аналізу, прогнозування розвитку підприємств і формування довгострокових управлінських рішень. Підкреслюється, що інтеграція інтелектуальних систем у стратегічне управління сприяє підвищенню якості планування та узгодженості управлінських дій [10].

Вплив штучного інтелекту на трансформацію бізнес-процесів з метою підвищення ефективності діяльності організацій проаналізовано у дослідженні

Чернишової О. О. та ін. У роботі розглянуто можливості автоматизації операційних і управлінських процесів із використанням ШІ, що забезпечує скорочення витрат і зростання продуктивності праці. Наголошується на формуванні додаткових економічних ефектів у межах цифрової трансформації систем управління підприємствами [11].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на зростання кількості наукових досліджень, присвячених використанню штучного інтелекту в управлінні підприємствами, питання комплексного оцінювання економічної ефективності таких рішень досі залишається недостатньо розробленим. Більшість робіт зосереджується на описі функціональних переваг ШІ, тоді як питання вимірювання реальної економічної віддачі від його впровадження в управлінські системи розкриваються фрагментарно.

Невіршеною залишається проблема формування узгодженого методичного підходу до оцінювання ефективності ШІ з урахуванням рівня цифрової зрілості підприємств, специфіки управлінських функцій і якості інформаційної інфраструктури. Недостатньо дослідженими є також підходи до врахування непрямих економічних ефектів і ризиків, пов'язаних з організаційними змінами, інтеграцією ШІ з наявними системами та забезпеченням інформаційної безпеки.

Отже, невіршена частина загальної проблеми полягає у відсутності системної та практично орієнтованої методики оцінювання економічної ефективності використання штучного інтелекту в управлінні підприємствами, що зумовлює необхідність подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). *Мета статті*

полягає в обґрунтуванні економічної доцільності використання штучного інтелекту в системі управління підприємствами та розробленні підходів до оцінювання його впливу на ефективність управлінських рішень, оптимізацію

бізнес-процесів і фінансово-економічні результати діяльності підприємств в умовах цифрової трансформації.

Матеріали і методи дослідження. У дослідженні використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечують всебічне вивчення економічної ефективності впровадження технологій штучного інтелекту в системи управління підприємствами. Методологічну основу роботи становить системний підхід, відповідно до якого штучний інтелект розглядається як функціональний елемент інтегрованої інформаційно-управлінської інфраструктури підприємства, що впливає на результативність управлінських рішень, операційну ефективність та фінансові показники діяльності.

Інформаційну базу дослідження сформовано на основі наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних авторів з проблематики цифрової трансформації бізнесу, управління підприємствами та оцінювання ефективності інновацій; аналітичних матеріалів міжнародних консалтингових і дослідницьких організацій (Deloitte, KPMG); а також відкритих статистичних даних і практичних матеріалів підприємств, що застосовують інструменти штучного інтелекту в управлінській діяльності.

Для теоретичного узагальнення підходів до оцінювання економічної ефективності використання штучного інтелекту застосовано методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції. Порівняльний аналіз використано з метою зіставлення результативності традиційних систем управління та систем, доповнених інтелектуальними алгоритмами обробки даних. Структурно-логічний аналіз дозволив визначити ключові напрями впливу технологій штучного інтелекту на управлінські процеси та економічні результати підприємств. Логіко-аналітичні методи використано для формування узагальнених висновків щодо ефективності та перспектив використання штучного інтелекту в управлінні підприємствами в умовах цифрової економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективне управління підприємством є цінним ресурсом поряд з фінансовими, матеріальними,

людськими та іншими ресурсами. Отже, необхідно постійно розвивати новітні цифрові інформаційні технології управління та інтегрувати впливи управління для досягнення запланованих параметрів ефективності. У свою чергу застосування ШІ в управлінні може проводити комплексну та систематичну оцінку поточного та майбутнього стану, підвищує обґрунтованість рішень завдяки автоматизованому виявленню закономірностей у даних, формуванню прогнозів і підтримці сценарного аналізу, на цій основі формулювати ефективні та дієві механізми інноваційного розвитку. Це зменшує вплив суб'єктивних оцінок, скорочує час підготовки управлінських матеріалів і підвищує узгодженість рішень між функціональними підрозділами. Найбільш чутливими до ефекту є процеси фінансового планування, контролінгу, управління запасами та взаємодії з клієнтами.

Сучасне бізнес-середовище характеризується зростаючою потребою у впровадженні новітніх підходів до управління, які дають змогу керівництву підприємств здійснювати всебічну та системну оцінку як поточного, так і перспективного стану розвитку. На основі отриманих результатів формується обґрунтована система управлінських рішень, спрямованих на забезпечення інноваційного розвитку. Водночас досягнення запланованих показників ефективності потребує узгодженого та інтегрованого впливу управлінських інструментів і механізмів.

Однією з ключових переваг інтеграції штучного інтелекту в інформаційні системи управління підприємствами є його спроможність забезпечувати постійний автоматизований аналіз управлінських і облікових даних. Використання інтелектуальних алгоритмів дозволяє формувати інформаційні масиви в режимі реального часу, що зменшує залежність управлінських процесів від традиційних звітних інтервалів. У результаті керівництво підприємства отримує своєчасну, точну та актуальну інформацію, яка є основою для прийняття оперативних і економічно обґрунтованих управлінських рішень. За умов посилення конкурентного тиску та зростання динаміки ринкового середовища

швидкість доступу до релевантних даних і їх достовірність набувають статусу стратегічного ресурсу, що визначає рівень операційної гнучкості та конкурентоспроможності суб'єкта господарювання.

Технологічні інновації, зокрема рішення на основі штучного інтелекту, розглядаються як один із ключових чинників підвищення рівня технологічного розвитку України та інтеграції її економіки у глобальний інноваційний простір. Міжнародний досвід свідчить про стійку тенденцію до зростання використання ШІ у підприємницькій діяльності. Так, відповідно до статистичних даних Євростату, у 2024 році частка підприємств країн Європейського Союзу з чисельністю персоналу понад 10 осіб, що застосовували технології штучного інтелекту, становила 13,5%, що на 5,5 відсоткового пункту перевищує показник 2023 року (8,0%). Найвищий рівень поширення ШІ-рішень зафіксовано в Данії (27,6%), Швеції (25,1%) та Бельгії (24,7%), тоді як найнижчі значення спостерігалися у Румунії (3,1%), Польщі (5,9%) і Болгарії (6,5%). Паралельно з цим у березні 2024 року Європейський парламент затвердив Закон Європейського Союзу про штучний інтелект – перший у світі комплексний нормативно-правовий акт, спрямований на системне регулювання діяльності, пов'язаної з розробленням і застосуванням технологій ШІ в межах великої юрисдикції [2].

У звіті KPMG підкреслюється, що Закон про штучний інтелект спрямований насамперед на забезпечення безпеки та дотримання фундаментальних прав людини. Документ передбачає ризик-орієнтований підхід до регулювання, у межах якого вимоги до використання систем штучного інтелекту диференціюються залежно від рівня потенційної загрози. Значна частина ШІ-рішень не підпадатиме під жорстке регулювання, водночас системи, віднесені до категорії високого ризику, підлягатимуть посиленому контролю та обов'язковим запобіжним механізмам. Окремі ж застосування штучного інтелекту, що не відповідають базовим європейським цінностям, фактично заборонятимуться [12].

У сучасних економічних умовах інноваційні технології виступають одним із визначальних чинників сталого розвитку національних економік. Для України, яка зазнала суттєвих демографічних і кадрових втрат внаслідок викликів зв'язаних із війною, цифрова трансформація та інтеграція технологій штучного інтелекту в систему управління підприємствами можуть стати важливим інструментом відновлення та нарощування економічного потенціалу. Активне поширення інформаційних технологій із використанням ШІ сприяє залученню до процесів цифровізації дедалі ширшого кола видів економічної діяльності, змінюючи традиційні підходи до організації бізнес-процесів.

У наукових колах триває дискусія щодо можливого витіснення людської праці системами штучного інтелекту та ризиків зростання структурного безробіття. Водночас більшість розробників і практиків наголошують, що призначення ШІ полягає не в заміні людини, а у підвищенні ефективності використання її інтелектуального та професійного потенціалу. Аналогічно до впливу персональних комп'ютерів, мережевих технологій і корпоративних інформаційних систем, упровадження ШІ не скоротило потребу в працівниках, а трансформувало зміст їхньої діяльності, підвищивши продуктивність і швидкість виконання управлінських рішень. За умови коректного впровадження штучний інтелект здатний виконувати роль інструменту підтримки управління, орієнтованого на підвищення результативності праці та якості прийняття рішень. У зв'язку з динамічними змінами характеру праці керівники підприємств мають ініціювати системне впровадження ШІ-рішень, паралельно інвестуючи у розвиток нових компетентностей персоналу [13].

Інтенсивність і своєчасність впровадження технологій штучного інтелекту дедалі частіше розглядаються як визначальні чинники підвищення економічної ефективності діяльності підприємств у конкурентному ринковому середовищі. Використання ШІ-інструментів в управлінських і операційних процесах забезпечує оптимізацію використання ресурсів, зниження трансакційних та операційних витрат, а також скорочення частки ручної праці, що безпосередньо

відображається на показниках продуктивності та рентабельності діяльності. Поряд із цим, впровадження технологій штучного інтелекту в системи управління підприємствами сприяє раціоналізації використання трудових ресурсів шляхом автоматизації рутинних та стандартизованих операцій. Це створює передумови для перерозподілу робочого часу персоналу на виконання аналітичних, контрольних і стратегічних функцій.

Важливим аспектом економічної доцільності впровадження штучного інтелекту є його здатність до глибокого аналізу великих масивів клієнтських даних, що створює передумови для ідентифікації прихованих ринкових можливостей та формування нових джерел доходів. Аналітичний потенціал алгоритмів машинного навчання дозволяє підприємствам переходити від реактивних моделей управління до проактивних, орієнтованих на прогнозування поведінки споживачів, персоналізацію продуктів і послуг та підвищення ефективності взаємодії з клієнтами.

Застосування прогнозно-аналітичних моделей на основі штучного інтелекту сприяє зростанню довгострокової економічної результативності за рахунок підвищення рівня задоволеності та лояльності клієнтів, зменшення ризиків втрати ринку та формування стійких конкурентних переваг. У результаті ШІ виступає не лише технологічним інструментом цифровізації, а й стратегічним фактором підвищення фінансової стійкості та інноваційного розвитку підприємств [14].

За результатами аналітичних досліджень консалтингової компанії Accenture, упровадження рішень на основі штучного інтелекту здатне забезпечити суттєве зростання продуктивності праці – до 40 % у довгостроковій перспективі до 2035 року. Зокрема, для підприємств США використання ШІ-технологій асоціюється з потенційним підвищенням продуктивності приблизно на 35 % впродовж наступного десятиліття.

Водночас макроекономічні ефекти від масштабного застосування штучного інтелекту є не менш значущими. Очікується, що до 2035 року ця

технологія може сприяти подвоєнню темпів економічного зростання в низці розвинених країн, а також забезпечити збільшення прибутковості бізнесу майже на 38 %. За таких умов ключовим завданням для підприємств стає формування ефективних механізмів інтеграції ШІ з метою повного розкриття його економічного потенціалу та стимулювання сталого розвитку [15].

Україна входить до числа лідерів Центральної та Східної Європи за масштабами розвитку компаній у сфері штучного інтелекту, посідаючи друге місце за їх кількістю. Упродовж останнього десятиліття чисельність таких компаній зростає більш ніж у два рази – з 97 до 243 на кінець 2023 року. Паралельно відбулося стрімке зростання кадрового потенціалу: за десять років кількість фахівців у галузі AI та машинного навчання збільшилася у п'ять разів і на початок 2024 року досягла приблизно 5,2 тис. осіб, при цьому понад третину з них (36%) становить молодь віком 21–25 років [16]. Зафіксовані кількісні зрушення свідчать про становлення в Україні сталих напрямів розвитку ринку штучного інтелекту. Передусім простежується тенденція поступового відходу від переважно аутсорсингових моделей діяльності на користь розроблення власних продуктів, сервісів і платформ на основі ШІ, що сприяє формуванню більшої доданої вартості в межах національної економіки. Водночас зростання питомої ваги молодих спеціалістів у структурі зайнятості в сегменті AI/ML вказує на накопичення довгострокового людського капіталу та підвищення інноваційної спроможності країни.

Крім того, динамічне розширення кількості компаній, що працюють у сфері штучного інтелекту, супроводжується диверсифікацією напрямів його практичного використання – від IT-послуг і фінансової сфери до промислового виробництва, аграрного сектору та систем управління підприємствами. Це, своєю чергою, стимулює зростання попиту на впровадження інструментів ШІ в управлінські процеси, зокрема для прогнозування показників діяльності, оптимізації використання ресурсів і підтримки прийняття управлінських рішень. У сукупності окреслені тенденції підтверджують, що вітчизняний ринок

штучного інтелекту перебуває на стадії активного структурного розвитку, створюючи сприятливі умови для підвищення економічної результативності підприємств та зміцнення конкурентних позицій національної економіки в умовах цифрової трансформації. В умовах посилення конкурентного тиску обґрунтоване визначення реальної віддачі від використання технологій штучного інтелекту є необхідною складовою ефективного стратегічного управління підприємством.

Ключове положення оцінювання результативності впровадження штучного інтелекту в діяльність підприємств полягає в усвідомленні того, що без системного аналізу наслідків використання цих технологій неможливо об'єктивно визначити їхню реальну цінність для організації. Оцінка ефективності дозволяє не лише зафіксувати досягнуті позитивні результати, але й своєчасно ідентифікувати проблемні аспекти, що виникають у процесі інтеграції ШІ в управлінські та операційні процеси. В умовах динамічного ринкового середовища така аналітична підтримка є критично важливою складовою забезпечення адаптивності та конкурентоспроможності підприємства.

Оцінювання економічної доцільності впровадження штучного інтелекту на підприємствах здійснюється з використанням фінансово-економічних методів аналізу інвестиційних проектів. Зокрема, застосовано показники рентабельності інвестицій (ROI), чистої приведеної вартості (NPV), внутрішньої норми дохідності (IRR) та періоду окупності, адаптовані до специфіки проектів у сфері штучного інтелекту. У розрахунках враховувалися як прямі витрати на розробку, впровадження та супровід ШІ-рішень, так і непрямі економічні ефекти, пов'язані з підвищенням продуктивності праці, зменшенням управлінських витрат, скороченням часу прийняття рішень та покращенням якості аналітичної інформації.

Результати впровадження штучного інтелекту доцільно оцінювати не лише за фінансовими показниками, а й з позицій якості обслуговування клієнтів

і підвищення управлінської ефективності. Існує необхідності комплексного та системного підходу до оцінювання цифрових технологій. У цьому контексті оцінювання ефективності застосування ШІ слід розглядати не як суто технічну процедуру, а як важливий елемент стратегічного управління, здатний забезпечити довгострокову стійкість і конкурентні переваги підприємства.

Незважаючи на наявність значної кількості наукових і прикладних напрацювань у сфері визначення економічного потенціалу підприємств, на практиці його оцінювання зберігаються суттєві методологічні труднощі та суперечності. Результати наукових досліджень свідчать про відсутність комплексного підходу до формування методичних засад оцінки ефективності розвитку економічного потенціалу підприємств які впроваджують штучний інтелект в інформаційні системи управління та управлінські процеси. Хоча в науковій літературі представлено широкий спектр підходів і принципів оцінювання, досі не сформовано узгодженої концепції, яка б забезпечувала системність і порівнюваність результатів. Це зумовлює потребу в подальших дослідженнях, спрямованих на розроблення універсальних і адаптивних методів оцінювання, здатних враховувати специфіку функціонування та динамічність економічного середовища в процесі розвитку штучного інтелекту та його впливу на ефективність управління підприємствами.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що впровадження технологій штучного інтелекту справляє відчутний позитивний вплив на економічну ефективність управлінської діяльності підприємств. Використання інструментів ШІ забезпечує зростання обґрунтованості та оперативності управлінських рішень, сприяє скороченню операційних витрат, раціоналізації використання ресурсів і посиленню конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Застосування кількісних показників оцінювання, зокрема ROI, NPV та періоду окупності, створює методичну основу для аргументованого визначення інвестиційної доцільності проектів, реалізованих на базі ШІ.

Водночас рівень економічної результативності використання штучного

інтелекту істотно залежить від внутрішніх характеристик окремих підприємств, зокрема ступеня цифрової зрілості, якості інформаційної інфраструктури та наявності відповідних управлінських і цифрових компетенцій персоналу. У зв'язку з цим впровадження ШІ потребує системного підходу, що передбачає не лише фінансові інвестиції, а й організаційні трансформації, адаптацію бізнес-процесів та розвиток людського капіталу.

Узагальнюючи результати дослідження, доцільно зазначити, що штучний інтелект слід розглядати не як окремий технологічний інструмент, а як стратегічний чинник підвищення ефективності управління підприємствами у довгостроковій перспективі. Подальші наукові дослідження мають бути спрямовані на розроблення універсальних методичних підходів до оцінювання економічної ефективності ШІ з урахуванням галузевої специфіки, масштабів підприємств та рівня ризиків цифрової трансформації.

Список використаних джерел

1. Скрипник С., Шпатакова О. Штучний інтелект як рушій розвитку цифрової економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 9(09). С. 10–13. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.9-2>
2. Яровой Т. С. Можливості та ризики використання штучного інтелекту в публічному управлінні. *ECONOMIC SYNERGY*. 2023. № 2(8). С. 37–46. URL: <https://es.istu.edu.ua/index.php/EconomicSynergy/article/view/113/84>
3. Гевчук А., Шевчук А. Мережева (підтримуюча) інфраструктура і штучний інтелект в управлінні бізнес-процесами – основа формування цифрової економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 8(08). С. 207–212. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.8-34>
4. Голей Ю. М., Дрік І. А. Аналіз використання штучного інтелекту в системах управління бізнес-процесами: переваги та недоліки. *Інформаційні технології, керування процесами та інноваційними проектами*. 2023. URL: <https://fti.dp.ua/conf/2023/05247-0555/>

5. Комітет з питань цифрової трансформації Верховної Ради України. Опубліковано результати дослідження про розвиток штучного інтелекту в Україні. 2023. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/251068.html
6. Музиченко Т. О., Скорба О. А., Шевчук А. А. Штучний інтелект як засіб оптимізації бізнес-процесів в електронній комерції. *Академічні візії*. 2023. № 25. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/696>
7. Потюк Ю. Б., Налутка П. В., Магнушевська Т. М. Економічна ефективність використання штучного інтелекту в управлінні ресурсами підприємств України. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 18. URL: <http://econp.com.ua/index.php/journal/article/download/455/413>
8. Гудзь О. Є., Гадицький М. Г., Чернявський І. Ю. Стратегічні сценарії розвитку цифрової трансформації управління підприємств в нових економічних реаліях. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2024. № 2. С. 10–18. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/download/2958/2853>
9. Тугай В., Худолей В. Використання штучного інтелекту в адаптивному управлінні підприємством. *Development Service Industry Management*. 2025. № 1. С. 264–271. URL: <https://dsim.khmnu.edu.ua/index.php/dsim/article/download/325/331>
10. Afanasiev Y., Noma V. Використання штучного інтелекту в стратегічному управлінні сучасним підприємством. *Ekonomichnyu analiz*. 2024. Vol. 34, № 4. С. 67–74. URL: <http://econa.wunu.edu.ua/index.php/econa/article/view/6168/6565657493>
11. Чернишова О. О., Домашенко С. В., Домашенко Д. Г. Вплив штучного інтелекту на бізнес-процеси з метою оптимізації та покращення ефективності роботи організації. *Вчені записки*. 2024. № 2. С. 206–212. URL: http://tech.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/2_2024/2_2024.pdf

12. Musk and Hawking's concerns about artificial intelligence. *Korrespondent.net*. URL: <https://ua.korrespondent.net/tech/science/3870170-shtuchnyi-intelekt-pobouivannia-maski-i-hokinha>
13. Eurostat. Usage of AI technologies increasing in EU enterprises. 2025. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20250123-3>
14. KPMG. Setting the ground rules: the EU AI Act. 2024. URL: <https://kpmg.com/xx/en/our-insights/ecb-office/setting-the-ground-rules-the-eu-ai-act.html>
15. Deloitte. Generative AI and the future of work. URL: <https://www.deloitte.com/us/en/what-we-do/capabilities/applied-artificial-intelligence/articles/generative-ai-and-the-future-of-work.html>
16. Zoraya M. Technology used in accounting firms: 5 ways AI is transforming the industry. *Silverfin UK*. URL: <https://silverfin.com/en-gb/resources/5-ways-ai-is-helping-accounting-firms/>
17. The Data Scientist Team. How to increase your company's productivity by 40% by using AI to streamline your processes. URL: <https://thedata scientist.com/how-to-increase-your-companys-productivity-by-40-by-using-ai-to-streamline-your-processes/>